

TURINYS

ALLA PRIMA

1 SKYRIUS.	Pietinis paplūdimys	9
2 SKYRIUS.	Nusikaltimai istorijai	21

IŠTAKOS

3 SKYRIUS.	Agento gimimas	35
4 SKYRIUS.	Vyro sulaužyta nosimi kaukė	45
5 SKYRIUS.	Avarija	58
6 SKYRIUS.	Mokausi matyti	68
7 SKYRIUS.	Naujas gyvenimas	83

DARBAI

8 SKYRIUS.	Aukso žmogus	91
9 SKYRIUS.	Pro užpakalines duris išnešta istorija	115
10 SKYRIUS.	Kruvinoji vėliava	132
11 SKYRIUS.	Susidraugauk ir išduok	144
12 SKYRIUS.	Apgavikas	172
13 SKYRIUS.	Sėkmės lydimi	193
14 SKYRIUS.	Ponios nuosavybė	217
15 SKYRIUS.	Nacionalinis lobis	238
16 SKYRIUS.	Meno nusikaltimų tyrimo grupė	258
17 SKYRIUS.	Senasis meistras	264

OPERACIJA „ŠEDEVRAS“

18 SKYRIUS.	Ponia Gardner	289
19 SKYRIUS.	Neišspręsta byla	294
20 SKYRIUS.	Prancūziškasis ryšys	302
21 SKYRIUS.	Laurenzas ir Sunny'is	309
22 SKYRIUS.	Priešai ir draugai	320
23 SKYRIUS.	Bailys randų neturi	332
24 SKYRIUS.	Įtarūs protai	336
25 SKYRIUS.	Žaidimo pabaiga	362
Autoriaus žodis		373
Padėkos žodis		374
Apie autorius		379

9 SKYRIUS

PRO UŽPAKALINES DURIS IŠNEŠTA ISTORIJA

Filadelfija, 1997-ieji

Tingi ir kiek atsiduodanti pelėsiais Pensilvanijos istorijos asociacija (*Historical Society of Pennsylvania, HSP*) už Filadelfijos ribų beveik niekam nežinoma.

Tačiau federalinio stiliaus pastatas Locusto gatvėje yra antra didžiausia ankstyvosios Amerikos paveldo saugykla. Įkurta ji 1824 metais, joje saugomi tūkstančiai karinių bei kultūros objektų. Tyrimų biblioteka yra sukaupusi daugiau nei 500 tūkstančių knygų, 300 tūkstančių grafikos darbų ir 15 milijonų rankraščių. Kaip ir daugelis muziejų, HSP vienu metu eksponuoja tik nedidelę dalį visos kolekcijos; didžioji jos dalis laikoma saugyklose, dauguma artefaktų neliečiami ir beveik pamiršti jose praleidžia ištisus dešimtmečius. HSP inventorizacijos nebuvo atlikusi jau kokius dvidešimt metų. Tai pernelyg brangu ir užima per daug laiko.

Vėlyvą 1997 metų spalio mėnesį HSP pradėjo pirmą išsamią inventorizaciją per kelis dešimtmečius.

Beveik iš karto kolekcijų vadybininkė Kristen Froehlich pastebėjo negerų dalykų. Sunerimusi paskambino man.

Jau pačioje pradžioje jos atliekama inventorizacija parodė, kad trūksta keturių artefaktų: ilgavamzdžio šautuvo ir trijų reprezentacinių pilietinio karo kardų.

Šautuvas buvo datuojamas XVIII amžiaus devintuoju dešimtmėčiu ir veikiausiai naudotas vėlyvuosiuose Nepriklausomybės karo mūšiuose. Paaukuotas šautuvo vamzdis buvo metro dvidešimt centimetrų ilgio, ilgesnis už daugumą kardų, išraižytas garsaus Pensilvanijos ginklakalio Isaaco Haineso rankomis. Apeiginiai reprezentaciniai kardai iš aukso, plieno, sidabro, emalio, deimantų, netikrų briliantų ir ametistų buvo dar romėnų laikus siekianti karinė tradicija. Dingę kardai ir makštys, pasak Froehlich, buvo įteikti Sąjungos generolams George'ui Meade'ui, Davidui Birney'ui ir Andrew Humphreysui po didžiųjų pergalių. Kardus turėjo būti lengva identifikuoti, nes kiekviename buvo išgraviruota dedikacija, kiekvienas jų buvo gausiai, gal net nesaikingai, išpuoštas. Laimei, kuratorė tvirtino turinti jų visų nuotraukas ir išsamius aprašymus. Pavyzdžiui, Meade'o kardo, įteikto Getisberge, rankenos skersinis buvo papuoštas trisdešimčia deimantų, iš kurių suformuotos dvi žvaigždės ir raidė M ant mėlyno emalio. Žinojau, kad tokie kardai rinkoje galėjo būti verti 200 tūkstančių dolerių ir daugiau.

– Dar kas nors? – paklausiau.

– Na, gali būti ir daugiau... aš nežinau, – atsakė Froehlich. – Manome, kad mūsų saugykloje saugoma apie dvylika tūkstančių eksponatų. Kaip sakiau, mes dar tik pradėjome inventorizaciją.

Froehlich pažadėjau greitai užsukti ir paprašiau paruošti HSP darbuotojų sąrašą. Pasakiau turėsiantis pasikalbėti su visais. Nepaminėjau, jog įtariamųjų sąrašė bus visi muziejaus darbuotojai, tarp jų ir pati Froehlich.

90 procentų meno kūrinių ir antikvarinių vertybių vagysčių įvykdo muziejų darbuotojai.

Ginkluoti muziejų apiplėšimai vidury dienos, kaip nutiko su Rodino skulptūra, yra tikros anomalijos. Daugumą muziejų apvagia arba tose vagystėse dalyvauja muziejų darbuotojai, žmonės, turintys priėjimą ir žinantys, kaip išnaudoti pastato silpnąsias vietas. Tai gali būti biliety pardavėjas, gidas, vadovas, apsaugos darbuotojas, sargas, akademikas ir netgi turtingas mecenatas – bet koks žmogus, kuriam kyla pagunda pasinaudoti padėtimi ir nugvelbti milijonų vertės meno kūrinių ar istorinių relikty. Tas savas žmogus gali būti laikinas darbuotojas, galbūt remontininkų brigados, pasamdytos atlikti renovaciją, darbininkas, netgi vasaros praktikantas. Toks vagis vagia dėl įvairiausių priežasčių, nors dažniausiai pasitaikantys motyvai yra godumas, meilė ir kerštas.

Kultūros institucijos nelinkusios įtarinėti ką nors iš saviškių, jos mėgsta laikyti savo darbuotojus šeima, kolegomis, dirbančiais kilnų darbą. Dauguma muziejų nepasivargina patikrinti savo darbuotojų ar rangovų kriminalinės praeities. O turėtų. Kad ir kaip žiauriai tai skamba, didžiausia muziejų silpnybė – jų darbuotojai.

Savų vagių pilna visur. Ilinojaus valstijoje ekspeditorius suorganizavo trijų Cezanne'o paveikslų vagystę iš Čikagos meno instituto, o tada pagrasino nužudysiąs muziejaus prezidento vaiką, jeigu nebus patenkinti jo reikalavimai. Baltimorėje naktinis sargas iš Valterio dailės muziejaus pavogė 145 eksponatus, po truputį vis išsinešdamas per aštuonis mėnesius: kasnakt apėidamas muziejaus patalpas, atidarydavo vitriną ir nukniaukdavo vieną ar du azijietiškus artefaktus, o kitus perstatydavo taip, kad neatrodytų įtartina. Rusijoje patyrusi meno kuratorė Sankt Peterburge sistemiškai švarino visame pasaulyje garsų Ermitažą ir per penkiolika metų išnešė iš jo caro turty, kurių vertė – daugiau nei 5 milijonai dolerių; šis nusikaltimas buvo atskleistas tik praėjus daugeliui metų po jos mirties, kai

muziejus pirmą kartą per kelis dešimtmečius atliko inventori-
zaciją. Legendinis viduramžių literatūros profesorius iš Ohajo
įvykdė garsią nusikaltimų seriją: plėšė lapus iš retų rankraščių
viso pasaulio bibliotekose, nuo Kongreso iki Vatikano.

Didžiausias meno nusikaltimas istorijoje taip pat įvykdytas
padedant muziejaus darbuotojui.

Tvankų 1911 metų vidurvasario rytą Luvre nuo garsiosios
laktos tarp Correggio ir Titiano pradingo „Mona Lisa“. Vagystė
įvyko pirmadienį, vienintelę savaitės dieną, kai muziejus lan-
kytojų nepriima, tačiau tik vėlyvą popietę vagystė buvo patvir-
tinta, nes abejingi sargai svarstė, ar garsiausias pasaulyje pa-
veikslas pavogtas, ar tik laikinai perkeltas kataloguojant Luvro
kūrinius. Prancūzų detektyvai tuojau pat apklausė daugiau
nei šimtą muziejaus darbuotojų ir rangovų, tarp jų ir kvailoką
italų kilmės stiklių Vincenzo Peruggią. Prancūzų policininkai
praleido progą sučiupti Peruggią tyrimo pradžioje, nes suklydo
lygindami ant „Monos Lisos“ apsauginės vitrinos rastą kairio-
sios rankos nykščio atspaudą su dešiniu juo stikliaus nykščio
atspaudu.

Vagystė pateko į pirmuosius laikraščių puslapius visame pa-
saulyje ir keletą savaičių buvo didesnė sensacija nei gresiantis
pasaulinis karas. Tyrimui žlungant, prancūzų žiniasklaidoje vis
dar pasirodydavo trumpų žinučių arba sensacingų pareiškimų.
Prieš vokiečius nusiteikę laikraščiai leido suprasti, jog prie šios
vagystės yra prikišęs nagus pats kaizeris; opozicinė spauda kal-
tino sunkius laikus išgyvenančią Prancūzijos vyriausybę, kad
„Monos Lisos“ vagystė neva esanti diversija siekiant patraukti,
įsiutinti ir suvienyti Prancūzijos žmones prieš užsienio agre-
sorius. Šio šedevro vagystės tyrimas anksti pasuko netinkama
linkme, kai du radikalūs modernistai buvo neteisingai sulaiiky-
ti vadovaujantis teorija, neva jie pavogė Senojo pasaulio meno

ikoną, savitai demonstruodami meninį-politinį protestą. Vienas sulaikytų radikalų buvo jaunas menininkas Pablo Picasso.

Tikrąjį vagį, Peruggią, buvo galima įtarti nuo pat pradžių. Jis turėjo ir priemonių, ir motyvą, ir galimybę įvykdyti šį nusikaltimą. Dailidė, padėjęs sumeistrauti „Monai Lizai“ medžio ir stiklo vitriną, puikiai žinojo lemtingą muziejaus paslaptį: Leonardo da Vincio šedevras prie sienos tebuvo pritvirtintas vos keturiais metaliniais kabliukais ir saugomas vienintelio mieguisto karo veterano pensininko. Luvre buvo daugybė užkaborių, jis buvo nuolat renovuojamas, todėl Peruggia, vilkintis baltais darbininko marškiniais ir darbinium chalatu, nepatraukė dėmesio, kai ankstyvą pirmadienio rytą, vos patekėjęs saulei, įžengė į *Salon Carré*.

– Salė buvo visiškai tuščia, – po daugelio metų prisiminimais dalijosi Peruggia. – Joje kabėjo vienas garsiausių mūsų paveikslų. Mona Lisa man šypsojosi. Per akimirką nukabinau ją nuo sienos. Nusinešiau prie laiptų, nuėmiau rėmą, paveikslą pasikišau po marškiniais ir kuo ramiausiai išėjau. Viskas truko vos kelias sekundes.

Peruggia „Moną Lisą“ savo butuke Paryžiuje laikė dvejus metus. Jis, žinoma, buvo atsargus, bet, kaip ir dauguma meno kūrinių vagių, nesisekiant parduoti paveikslo teisėtam agentui, ėmė nervintis. 1913 metais jis kontrabanda pergabeno paveikslą į Italiją ir pasiūlė jį pirkti meno agentui, artimai bendraujančiam su Uffizių galerijos (*Uffizi Gallery*), garsiausio Florencijos muziejaus, direktoriumi. Meno agentas ir muziejaus direktorius susitiko su Peruggia viešbučio kambaryje ir pažadėjo sumokėti 500 tūkstančių Italijos lirų, jeigu jis sutiks atnešti „Moną Lisą“ į Uffizių galeriją galutiniam vertinimui. Muziejus pranešė policijai ir pareigūnai suėmė su paveikslu atvykusį Peruggią. Vėliau Peruggia aiškino esąs patriotas ir tvirtino, neva jis „Moną

Lisą“ pavogė norėdamas gražinti ją gimtajai Italijai. Daugumai italų ši istorija labai imponavo, bet teisme nepasiteisino. Prokurorai pabrėžė, kad pats da Vincis XVI amžiuje atvežė „Moną Lisą“ į Prancūziją, be to, jie pateikė Peruggios laišką, kurį šis parašė savo šeimai po vagystės. „Pagaliau aš turiu savo turtą!“ – džiaugėsi Peruggia. Teisme duoti Peruggios parodymai leido suprasti, kad jo motyvai nebuvo kilnūs. Už „išgelbėtą“ šedevrą jis vylėsi gauti atlygį.

– Girdėjau kalbant apie milijonus, – liudijo jis.

Nuteistas 1914 metais, Peruggia kalėjime praleido mažiau nei metus – pasibaisėtina bausmė už tokį sunkų nusikaltimą, vis dėlto kaip tik tokia tendencija vyravo pasaulyje visą šimtmetį. Kai Peruggia buvo išleistas į laisvę, Europoje jau siautėjo pasaulinis karas ir vagis buvo visiškai pamirštas.

Užtrukau ilgiau nei pusę savaitės, kol apklausiau visus HSP darbuotojus. Susitikau su trisdešimt septyniais iš trisdešimt aštuonių – sargas Earnestas Medfordas pranešė susirgęs. Vadovai primygtinai tvirtino, kad pokalbis su Medfordu bus tik laiko švaistymas. „Ernis čia dirba jau septyniolika metų, – pareiškė Froehlich. – Kai iškyla kokių sunkumų, jis visada pasiruošęs padėti.“

Tada mes kreipėmės į visuomenę ir padėjome muziejui paviešinti informaciją apie 50 tūkstančių dolerių atlygį, išsiuntinėjome žinutes daugybei žiniasklaidos priemonių, nuo nacionalinio radijo iki *The Inquirer* ir *Antiques and The Arts Weekly*. Tai sukėlė didelį visuomenės susidomėjimą, tačiau taktika su atpildu, taip puikiai suveikusi Rodino skulptūros vagystės atveju, šįkart davė abejotinų rezultatų, nes mūsų telefoninė pasitikėjimo linija buvo užversta beverte informacija. „Skambintojas pranešė apie įtartiną vyrą, stebintį vitriną. Daugiau

informacijos nėra“, – rašė operatorė. „Skambintojas matė kardą ant užpakalinės automobilio sėdynės stovėjimo aikštelėje Esingtono aveniu prie Septyniiasdešimt ketvirtosios gatvės *Chevrolet* rajone. Prieš dvi savaites.“ Man labiausiai patiko šis: „Skambino aiškiaregys, siūlėsi savanoriškai padėti, atkreipė dėmesį, kad vagystės dieną mėnulis buvo Ožiaragyje.“

Savo paieškas nukreipiau labiau tikėtina ir pažįstama kryptimi.

Taip jau nutiko, kad po savaitės nuo mūsų tyrimo pradžios Ričmonde, Virdžinijos valstijoje, buvo rengiama viena didžiausių šalyje Pilietinio karo parodų, Didžioji pietinių valstijų ginklų mugė. Kadangi buvau kolekcininkas, tris ar keturis kartus ir pats dalyvavau šiame didžiuliam renginyje, žinojau, kad į mugę suvažiuos kone visi rimti Rytinės pakrantės agentai. Nuvažiavome ten su specialiuoju agentu Michaeliu Thompsonu ir, kaip buvo galima tikėtis, susidūrėme su garsiu Pensilvanijos istoriku ir agentu Bruce’u Bazelonu, knygos apie reprezentacinius kardus autoriumi. Papasakojau jam apie HSP kardus. Įdomu, kad apie tai užsiminėte, pareiškė Bazelonas ir išklojo istoriją, kurią buvo girdėjęs iš vieno prekiautojo meno kūrinių Pokonos regione. Pasak to prekiautojo, į jo parduotuvėlę užsukęs klientas parodė jam parduodamo reprezentacinio kardo nuotrauką. Įtaręs, kad kardas yra iš HSP kolekcijos, prekiautojas paskambino Bazelonui.

Susisiečiau su tuo prekeiviu ir jis istoriją patvirtino. Pavaręs seną užrašų knygelę surado George’o Csizmazios, Filadelfijos istoriko mėgėjo, bandančio parduoti kardą, koordinatas.

Nieko nepranešę vieną vėsų rytą, likus porai dienų iki Kalėdų, mes pasirodėme Csizmazios darbovietėje. Tai buvo penkiasdešimt šešerių metų elektrikas balta vėjo nugairinta oda, apdribusiais skruostais ir siauromis rudomis akimis. Žilus

plaukus buvo persiskyręs kairėje pusėje ir nešiojo skrupulingai pakirptus žilstelėjusius ūsus. Viršininko pakviestas iš darbo vietos jis smagiai su mumis pasisveikino:

– Kuo galiu jums padėti, vaikinai?

– Mes atliekame Pilietinio karo artefaktų tyrimą ir reikia pagalbos, – paaiškinau. – George'ai, norime su jumis pasikalbėti apie kardus.

Csizmazios veidas net papilkėjo.

– Ernis jums papasakojo, tiesa?

Ernis buvo sargas, vienintelis mūsų neapklaustas muziejaus darbuotojas.

Mečiau žvilgsnį į Thompsoną.

– Žinoma, – sublefavau. – Todėl mes čia ir atvažiavome.

– Tai kur tie kardai, George'ai? – paklausė Thompsonas.

– Mano namuose. Aš jums juos parodysiu.

Csizmazia su žmona gyveno kukliame dviejų aukštų name darbininkiškame priemiestyje Ratledže, už kelių kilometrų nuo Filadelfijos tarptautinio oro uosto. Jis pakilo į viršų, o mes nusekėme iš paskos. Priėjo prie miegamojo durų: jose buvo įrengta daugiau spynų ir apsaugos sistemų nei bet kurioje HSP salėje. Atidaręs duris pareiškė: „Šį kambarį vadinu savo muziejumi.“

Vos įžengęs supratau, kad mažasis dručkis elektrikas – rimtas vagis, atsakingas už daugiau nei trijų kardų ir šautuvo vagystę.

Ant sienos ir gausiai nukrautų vitrininių stalų buvo išrikiuota tikro muziejaus verta dviejų šimtų eksponatų kolekcija. Eidamas ratu aplink kambarį tylomis suskaičiavau dvidešimt penkis reprezentacinius kardus, penkiasdešimt šaunamųjų ginklų: šautuvų, muškietų, pistoletų ir revolverių. Kambaryje buvo daugybė vertingų ankstyvosios Amerikos relikvų: arbatos dėžutė iš dramblio kaulo, žalvarinis kelioninis laikrodis,

karalienės Viktorijos laikų sidabrinis švilpukas, didžiulė stirta auksinių Jungtinių Valstijų pinigų kalyklos dešimties dolerių monetų su indėniško galvos apdangalo iš plunksnų atvaizdu, cigarų dėklas iš vėžlio kiauto, karo laikotarpį menantys antrančiai, karaliaus Jurgio epochos sidabrinis laikrodis su stikliniu dangteliu, kriaušės formos sidabrinė cukrinė, perlamutriniai operos žiūronai odiniame dėkle, raudonmedžio komoda su stalčiais. Nepaprasti daikčiukai.

Csizmazia vaidino drovų, paistė kažką apie abejotinę daiktų kilmę karinių kolekcinų vertybių rinkoje. Mudu su partneriu nedaugžodžiavome. Stovėjome kambaryje apsupti istorijos ir įkalčių. Žvelgėme tai į daiktus, tai į Csizmazią. Tvyrojo tylą ir mudu žinojome, kad jis tikrai bandys ją nutraukti. Csizmazia vis labiau nerimavo, pagaliau bakstelėjo į kolonijinio laikotarpio kardą:

– Su juo apipjaustau savo gyvatvorę!

Pažvelgiau į jį leisdamas suprasti, kad mums nejuokinga. Mano partneris susinėrė rankas ant krūtinės ir atrodė rūstus.

– George'ai, – pasakiau jam. – Liaukitės. Nereikia mūsų mulkinti, gerai?

Csizmazia nuleido akis.

– Na gerai.

Nusivedęs mus į garažą jis atidarė didelę kartoninę dėžę nuo drabužių. Joje radome milijono dolerių vertus reprezentacinius kardus, tarp jų ir anuos tris, dingusius iš HSP.

Konfiskuojamų daiktų buvo tokia daugybė, jog iškvietėme pastiprinimą. Kur bepažvelgiau, mačiau istoriją. Pakėliau sidabrinį vyno šaldymo kibirėlį ir pasigrožėjau stilizuotomis gulgės galvos formos rankenomis, išgraviruotu apvadu ir Fermaunto vandens valymo stoties Filadelfijoje reljefu. Padėjęs jį apžiūrėjau auksinį laikrodį su dvigubo pynimo grandinėle, ilgumo sulig mano ranka. Apvertęs jį perskaičiau įrašą smulkiomis raidėmis:

„Įteiktas JAV generolui majorui George’ui G. Meade’ui kaip patikėjimo ir pagarbos ženklas jo draugo E. P. Dorrlo, Getisbergas, liepos 1-oji, 2-oji ir 3-ioji. PERGALĖ.“ Padėjau laikrodį ant stalo. Sulig kiekviena minute ši byla darėsi vis reikšmingesnė. Ko dar čia esama?

Norėdamas sužinoti daugiau, kol Csizmazia dar nesusiprotėjo ir neužsičiaupė, pasinaudojau jo tuštybe:

– George’ai, kol laukiame, gal aprodysite mums viską?

Jis tuojau pat sutiko, išdidžiai ėjo iš kambario į kambarį, vieną po kito rodydamas Amerikos istorijos artefaktus: titnaginį šautuvą, kurį abolicionistas Johnas Brownas nešėsi į reidą Harpers Feryje. Jūrinį žiūroną, kuriuo Elisha Kentas Kane’as aptiko Šiaurės jūrą. Iš medžio gumbo pagamintą dėžutę, kurioje Pilietinio karo finansuotojas Rogeris Morrisas laikė ranka rašytus raštus. Žiedą su George’o Washingtono plaukų sruoga. Medalioną su gabalėliu pirmojo transatlantinio telegrafo kabelio. Sutuoktuvį žiedą, kurį Patrickas Henry’is padovanojo savo žmonai.

Prieš atvykstant kitiems agentams, Csizmazia parodė ir du pačius vertingiausius savo asmeninės kolekcijos kūrinius: maždaug 1755 metų sidabro arbatinį lenktu kakleliu, vertą kokių 250 tūkstančių dolerių, ir auksinę tabokinę už 750 tūkstančių ar daugiau. Tabokinė, paaiškino jis, turi didžiausią istorinę vertę, nes ja 1735 metais buvo atlyginta Andrew Hamiltonui už sėkmingą Niujorko spaustuvininko Johno Peterio Zengerio, kaltinto Niujorko gubernatoriaus apšmeižimu, gynybą. Ši garsi šmeižto byla tikriausiai buvo reikšmingiausia akimirka Jungtinių Valstijų žurnalistikos istorijoje – pirmas žingsnis link spaudos laisvės, įtvirtintos Konstitucijos pirmojoje pataisoje, kuri praėjus pusei amžiaus buvo priimta Teisių byloje.

Visa Csizmazios kolekcija buvo verta milijonų. Atpažinau nemažai eksponatų iš HSP aprašų.

Paskambinau Froehlich.

– Kristen, ar tiki Kalėdų Seneliu?

– Hm, galbūt.

– Jis paliko tau daug dovanų.

Csizmazia nėra neatgailavo.

– Ko jūs iš manęs norite? – nesuprato jis. Nenoromis prisipažino, kad taip elgėsi iš meilės ir pagarbos istorijai, o ne dėl pinigų. – Tie daiktai ilgus dešimtmečius gulėjo saugyklų dėžėse. Mano namuose bent kas nors juos apžiūrėjo ir patyrė malonumo.

Liko vienintelis klausimas.

– Kaip jūs juos pavogėte?

– Ernis padėjo, – atsakė jis.

Csizmazia paaiškino: Earnestas Medfordas jau kone du dešimtmečius buvo patikimas HSP darbuotojas, todėl galėjo bet kada neatkreipdamas dėmesio patekti į muziejaus saugyklas. Stambaus sudėjimo sargas giliai įkritisiomis rudomis akimis pirmą kartą su Csizmazia susitiko devintojo dešimtmečio pabaigoje, kai elektrikas prižiūrėjo muziejuje vykdomus elektros tinklų remonto darbus. Per aštuonerius metus Medfordas pro užpakalines duris išnešė per du šimtus artefaktų, po keletą vienu kartu. Apsukrus kolekcininkas nedorajam sargui už artefaktus, vertus nuo 2 iki 3 milijonų dolerių, sumokėjo apie 8 tūkstančius.

Csizmaziai išdėsčius jūdvių nusikaltimo schemą, išraudau kaip nevykęs naujokas: labai graužiausi, kad nepareikalavau susitikimo su vieninteliu darbuotoju, kuris pranešė susirgęs. Pamoką išmokau. Būtina apklausti visus darbuotojus – be išimčių.

Vis dėlto Csizmanios žodžių nepakako Medfordui suimti. Mums reikėjo jo kaltės įrodymų.